

رأهنمای ملی جامعۀ ایمن

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر

اداره پیشگیری از حوادث

سرشناسه: افسری، معصومه، ۱۳۴۷، گردآوری رنده
عنوان و نام پدیدآور: راهنمای جامعه ایمن / نگارش و گردآوری معصومه افسری، علیرضا مغیثی؛ زیر
نظر افشین استوار؛ به سفارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، دفتر
مدیریت بیماری‌های غیرواگیر، اداره پیشگیری از حوادث.
مشخصات نشر: تهران: تندیس، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۱۰۳ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۹۰-۱۰-۷
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه: ص ۱۰۳.
موضوع: ج: جامعه ایمن -- ایران -- پیشگیری -- حوادث
شماره افزوده: مغیثی، علیرضا، ۱۳۴۳، گردآوری رنده
شناسه افزوده: استوار، افشین، ۱۳۵۱
شماره افزوده: ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر.
اداره پیشگیری از حوادث
رده‌بندی دیر: ۳۹۷ الف ۹ الف ۵ / HF۵۶۱۴
رده‌بندی دیویی: ۳۶۳-۵۰۹
شماره کتابشناسی ملی: ۵۷۷۱۰

راهنمای جامع ایمن

نگارش و گردآوری: معصومه افسری - دکتر علیرضا مغیثی

زیر نظر: دکتر افشین استوار

ناشر: تندیس

به سفارش: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - معاونت بهداشت،

دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر - اداره پیشگیری از حوادث

چاپ و صحافی: طرفه

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۹۰-۱۰-۷

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر متعلق به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

فهرست

۵	پیشگفتار
۷	مفهوم جامعه ایمن
۹	اسناد فراتر است
۱۱	تاریخچه برنامه جامعه ایمن
۱۵	تعاریف
۱۹	اهداف برنامه
۲۱	راهکارهای برنامه
۲۳	شاخص‌های جهانی برنامه جامعه ایمن
۲۴	شاخص ۱
۲۴	شاخص ۲
۳۰	شاخص ۳
۳۱	شاخص ۴
۳۲	شاخص ۵
۳۳	شاخص ۶
۳۵	شاخص ۷
۳۷	فرآیند اجرای برنامه جامعه ایمن
۴۱	شاخص‌های پایش و ارزشیابی برنامه ملی جامعه ایمن
۴۷	کمیته جامعه ایمن
۵۵	حیطه مشارکت‌های مردمی در برنامه جامعه ایمن
۵۷	حیطه مشارکت سازمان‌ها در برنامه
۶۵	پیوست ۱: راهنمای عضویت در شبکه ملی جامعه ایمن
۷۳	پیوست ۲: فرم درخواست عضویت در شبکه ملی جامعه ایمن
۸۳	پیوست ۳: چک‌لیست ارزشیابی برنامه جامعه ایمن
۹۳	پیوست ۴: ماتریس هادون
۱۰۳	منابع

پیشگفتار

سوانح حوادث و به ویژه حوادث ترافیکی در ایران از اصلی ترین عوامل مرگ و ناتوانی را برآورد محسوب می شوند. بر اساس آخرین شواهد موجود، بیشترین سال های در دست گرفته عمر به دلیل حوادث اتفاق می افتد و از آن جایی که بیشتر مرگ های ناشی از سوانح و حوادث در سنین پائین رخ می دهند، بار اجتماعی و اقتصادی قابل توجهی به جامعه تحمیل می کنند. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان متولی سلامت جامعه، وظیفه پیشگیری از مرگ و ناتوانی ناشی از سوانح و حوادث را به عهده دارد. با این وجود بخش قابل توجهی از مداخلات مؤثر بر کاهش بروز و حوادث و عواقب ناشی از آنها در خارج از حیطه اختیارات و مسئولیت وزارت بهداشت قرار دارد. نظام سلامت، سازمان های دولتی، خصوصاً سازمان های مردم نهاد و جامعه مدنی ذینفعان کلیدی برنامه های پیشگیری از سوانح و حوادث محسوب می شوند و هماهنگی بین بخشی بین ساختارهای فوق نقش مؤثری بر موفقیت این برنامه ها ایفا می کند. به همین سبب وزارت بهداشت تلاش دارد با استفاده از ظرفیت موجود در دانشگاه های علوم پزشکی و شبکه های بهداشت و درمان کشور و کارگروه های سلامت و امنیت غذایی در استان ها و شهرستان ها، این رویکرد بین بخشی را ایجاد و تقویت نماید.

از طرف دیگر، کشورهایی که موفق به کاهش مستمر حوادث به خصوص حوادث ترافیکی شده اند، مدیریت حوادث را از سطوح ملی به منطقه ای و حتی محلی کاهش داده و برنامه های مبتنی بر جامعه را در سطح محلی

نهادینه کرده‌اند. انتقال مدیریت حوادث از کلان به خرد با پشتیبانی قانونی و نظارت مستمر و سازمان یافته، رویکردی است که کشورهای موفق آن را تجربه کرده و به صورت مقرون به صرفه، مصدومین، مرگ‌ها و معلولیت‌های ناشی از حوادث را کاهش داده‌اند.

برنامه "جامعه ایمن" تلاش دارد با برخورداری از این رویکرد، راه را برای ارتقاء ایمنی در جامعه هموار کرده و پیوندی مستحکم میان دست‌اندرکاران مدیریت پیشگیری از حوادث به وجود آورد، به طوری که در سایه برنامه‌های واحد، هریک از سازمان‌ها و نهادهای ذیربط، پیشگیری از حوادث و کاهش آسیب‌ها، مرگ‌مانی ناشی از آنها را مسئولیت خود دانسته و در اجرای برنامه جامعه ایمن، هم‌پا باشند. برنامه "جامعه ایمن" دیدگاه همه‌جانبه‌ای در مدیریت حوادث دارد و ضمن در نظر گرفتن نفع همگانی، راهبردهای مناسب و معطوف به هدف را پیش رو قرار می‌دهد و شرایط را برای به ظهور رساندن عزم ملی در ارتقاء ایمنی جامعه فراهم می‌کند. برای آنان که این برنامه را با امید و اطمینان آغاز پیش می‌برند، گام‌هایی هرچند کوچک می‌تواند نتایج بزرگی به دنبال داشته باشد.

مستند حاضر با عنوان «راهنمای ملی جامعه ایمن» با هدف راهنمایی و هدایت گام به گام مجریان برنامه ملی جامعه ایمن در کشور تدوین شده و امید آن می‌رود در اجرای این برنامه دست‌اندرکاران را یاری کند.

در اینجا لازم می‌دانم که از همکارانم در اداره پشتیبانی از حوادث این دفتر، کارشناسان و مسئولین دانشگاه‌های علوم پزشکی و نمایندگان سازمان‌ها و ارگان‌های مربوطه جهت حمایت و راهنمایی در نشان در تهیه این مستند قدردانی کنم.

دکتر افشین استوار

مدیر کل دفتر مدیریت بیماری‌های غیرواگیر

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی